

บันทึก

เรื่อง การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เพื่อประโยชน์ในการได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ
(มาตรา ๕ และมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติการพลังงานแห่งชาติ
พ.ศ. ๒๕๓๖)

คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้มีหนังสือ ที่ นร (กพช) ๐๙๐๗/๒๖๕๑ ลงวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๓๐ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบตามข้อเสนอของคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ ในการประชุมเมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๓๐^๑ เรื่อง แนวทางการพัฒนาปิโตรเลียมและการกำหนดบทบาทหน่วยงานของรัฐ โดยให้สำนักงานพลังงานแห่งชาติดำเนินการพัฒนาปิโตรเลียมในเขตพื้นที่ซึ่งมีการออกพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืนในท้องที่ตำบล และตำบลลงคำ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน พ.ศ. ๒๕๒๗ ต่อมา บริษัทเหมืองบ้านปู จำกัด ได้สอบถาม^๒ ไปยังคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ เกี่ยวกับการดำเนินงานเพื่อที่จะออกพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ในท้องที่อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ดังนั้น เพื่อความกระจ่างในเรื่องนี้ ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติจึงหารือว่า ในกรณีที่สำนักงานพลังงานแห่งชาติจะดำเนินการตราพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ต่อไปนั้น จะขัดกับการที่สำนักงานพลังงานแห่งชาติได้ให้เอกชนเข้าช่วงเพื่อดำเนินการผลิตปิโตรเลียมในพื้นที่นั้นหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๓) ได้พิจารณาข้อหารือดังกล่าว ประกอบกันได้ฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงจากผู้แทนสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ) และผู้แทนกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการพลังงาน (สำนักงานปลัดกระทรวง และสำนักงานพลังงานแห่งชาติ) แล้ว ปรากฏว่าข้อหารือของฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติตามหนังสือดังกล่าวข้างต้นยังไม่มีรายละเอียดและยังไม่ชัดเจน คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๓) จึงได้ขอให้ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติมีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงรวมทั้งข้อหารือต่างๆ ให้ชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง

หลังจากนั้น สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติได้มีหนังสือด่วนมาก ที่ นร (กพช) ๐๙๐๗/๓๖๒ ลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๐ ชี้แจงข้อเท็จจริงและข้อหารือ

^๑ หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๒๐๒/๑๐๒๑๖ ลงวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๓๐

^๒ หนังสือบริษัทเหมืองบ้านปู จำกัด ที่ มป ๐๘๓๐/๐๗๓ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๓๐

เพิ่มเติมว่า เมื่อ พ.ศ.๒๕๑๒ ได้มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืนในท้องที่อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน พ.ศ.๒๕๑๒ เพื่อประโยชน์ของรัฐในการผลิตและจำหน่ายถ่านหิน พระราชกฤษฎีกานี้มีอายุห้าปี และให้เลขาธิการพลังงานแห่งชาติเป็นเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ เมื่อพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวได้หมดอายุลง คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๒๓ ให้กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงานรับไปพิจารณาขยายพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ในท้องที่อำเภอลี้ จังหวัดลำพูนต่อไป แต่กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ยังมิได้ดำเนินการเนื่องจากกระทรวงอุตสาหกรรมเห็นว่า จะก่อให้เกิดความเดือดร้อนและกระทบกระเทือนต่อผู้ที่ยื่นขอประทานบัตรและอาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ กระทรวงอุตสาหกรรมจึงนำเรื่องเสนอต่อคณะรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรีจึงมีมติอีกครั้งหนึ่งเมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๒๕ ว่า ให้คงพื้นที่ที่กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ขอสงวนไว้ประมาณ ๕,๕๐๐ ไร่ แต่พื้นที่ส่วนใดที่มีปัญหาทับกับพื้นที่ที่เอกชนได้ขออนุญาตออกประทานบัตรหรืออาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ไว้ก่อนวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๒๓ (วันที่ที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ รับไปพิจารณาขยายพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ในบริเวณท้องที่อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน) ให้กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ และกระทรวงอุตสาหกรรมร่วมกันหาทางดำเนินการในทางที่เหมาะสมต่อไป และหากยังมีปัญหาให้เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๒๖ สำนักงานพลังงานแห่งชาติได้ทำสัญญาการผลิตถ่านลิกไนท์กับบริษัทเหมืองบ้านปู จำกัด มีสาระสำคัญว่า สำนักงานพลังงานแห่งชาติยินยอมให้บริษัทเหมืองบ้านปูฯ เข้ารับช่วงทำเหมืองถ่านลิกไนท์ของสำนักงานพลังงานแห่งชาติ ที่ตั้งอยู่ที่อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ซึ่งมีประทานบัตรการทำเหมืองอยู่แล้ว จำนวนประมาณ ๓๙๖ ไร่ โดยมีข้อตกลงกันว่า บริษัทเหมืองบ้านปูฯ จะต้องดำเนินการซื้อที่ดินให้เป็นกรรมสิทธิ์ของสำนักงานพลังงานแห่งชาติไม่น้อยกว่า ๕๐๐ ไร่ ตามแผนที่สังเขปท้ายสัญญา เพื่อขยายเนื้อที่การทำเหมืองให้เพียงพอต่อการผลิตถ่านลิกไนท์ให้ได้ปริมาณครบตามสัญญา และสำนักงานพลังงานแห่งชาติจะช่วยออกค่าที่ดินดังกล่าวตามราคาจริงแต่ไม่เกินราคาประเมิน โดยเงินจำนวนนี้ สำนักงานพลังงานแห่งชาติอนุญาตให้บริษัทเหมืองบ้านปูฯ หักจากผลประโยชน์ที่สำนักงานพลังงานแห่งชาติจะได้รับ

ต่อมาใน พ.ศ.๒๕๒๗ ได้มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืนในท้องที่ตำบลลี้ และตำบลดงคำ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน พ.ศ.๒๕๒๗ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๒๗ เป็นต้นไป เพื่อรักษาทรัพยากรแร่ลิกไนท์ไว้ใช้ประโยชน์ทางด้านพลังงาน โดยให้เลขาธิการพลังงานแห่งชาติเป็นเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ และเนื้อที่ซึ่งอยู่ในเขตพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวนี้นี้ทั้งหมดประมาณ ๕,๕๐๐ ไร่ โดยพื้นที่ส่วนหนึ่งคือพื้นที่ซึ่งบริษัทเหมืองบ้านปูฯ ต้องดำเนินการจัดซื้อให้เป็นกรรมสิทธิ์ของสำนักงานพลังงานแห่งชาติตามสัญญา

ดังนั้น ตามที่ได้มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืนในท้องที่ตำบลลี้ และตำบลดงคำ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน พ.ศ.๒๕๒๗ และตามที่สำนักงาน

พลังงานแห่งชาติได้ทำสัญญาการผลิตถ่านลิกไนท์กับบริษัทเหมืองบ้านปูฯ ตามสัญญาลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๒๖ ซึ่งในสัญญาดังกล่าวได้ระบุว่า บริษัทเหมืองบ้านปูฯ จะต้องดำเนินการจัดซื้อที่ดินให้เป็นกรรมสิทธิ์ของสำนักงานพลังงานแห่งชาติไม่น้อยกว่า ๕๐๐ ไร่ แต่ปัจจุบันปรากฏว่า บริษัทเหมืองบ้านปูฯ ไม่สามารถซื้อที่ดินตามสัญญาได้ทั้งหมด เนื่องจากผู้มีกรรมสิทธิ์ในพื้นที่บริเวณนั้นบางส่วนไม่ยอมขาย

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติจึงขอหารือว่าถ้ารัฐบาลจะตราพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ตามวัตถุประสงค์เดิมต่อไปซึ่งจะเป็นผลให้บริษัทเหมืองบ้านปูฯ ได้รับประโยชน์จากการเวนคืน กล่าวคือ สามารถดำเนินการขยายพื้นที่ทำเหมืองลิกไนท์ให้ครอบคลุมบริเวณตามข้อผูกพันในสัญญาได้เอกชนรายอื่นซึ่งมีกรรมสิทธิ์ที่ดินอยู่ในพื้นที่ที่จะเวนคืนจะนำมาเป็นข้อร้องเรียนหรือฟ้องร้องต่อรัฐบาลได้หรือไม่

นอกจากข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามหนังสือของสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติข้างต้นแล้ว ยังปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากการชี้แจงของผู้แทนสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ) และผู้แทนกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการพลังงาน (สำนักงานปลัดกระทรวงและสำนักงานพลังงานแห่งชาติ) ต่อคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมายคณะที่ ๓) ว่า ที่ดินที่อยู่ในแนวเขตตามพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืน ในท้องที่ตำบลลี้ และตำบลดงคำ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน พ.ศ.๒๕๒๗ ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ ๕,๕๐๐ ไร่ นั้น ที่ดินดังกล่าวตามแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกาแบ่งออกเป็น ๒ บริเวณใหญ่ๆ คือ บริเวณบ้านป่าคาและบริเวณบ้านปู สำหรับพื้นที่ที่อยู่ในบริเวณบ้านป่าคาซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ ๓,๐๐๐ ไร่ นั้น สามารถดำเนินการจัดซื้อได้ จึงไม่มีปัญหาที่จะต้องดำเนินการเวนคืน ส่วนพื้นที่ที่อยู่ในบริเวณบ้านปูซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ ๒,๕๐๐ ไร่ สำนักงานพลังงานแห่งชาติมีโครงการที่จะดำเนินการให้ได้กรรมสิทธิ์เป็นเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ ๑,๘๐๐ ไร่

อย่างไรก็ดี สำหรับพื้นที่ที่อยู่ในบริเวณบ้านปูนั้น สำนักงานพลังงานแห่งชาติได้ทำสัญญาทำเหมืองและจำหน่ายถ่านลิกไนท์ ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๒๖ กับบริษัทเหมืองบ้านปูฯ โดยมีเงื่อนไขประการหนึ่งว่า ในระยะเริ่มแรกสำนักงานพลังงานแห่งชาติตกลงให้บริษัทเหมืองบ้านปูฯ เข้าช่วงทำเหมืองในที่ดินบริเวณดังกล่าวมีเนื้อที่ประมาณ ๔๐๐ ไร่ แต่ในระยะต่อไปบริษัทเหมืองบ้านปูฯ จะต้องจัดซื้อที่ดินที่อยู่ในแนวเขตตามพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวเพิ่มอีก ๕๐๐ ไร่ และให้กรรมสิทธิ์ในที่ดินที่จัดซื้อเพิ่มเติมนี้เป็นของกระทรวงการคลัง ซึ่งต่อไปจะได้นำมาใช้เพื่อประโยชน์ของสำนักงานพลังงานแห่งชาติ แต่ปรากฏว่าบริษัทเหมืองบ้านปูฯ ไม่อาจดำเนินการจัดซื้อที่ดินให้ครบตามเงื่อนไขดังกล่าวได้ นอกจากนั้น ในช่วงเวลาดังกล่าวสำนักงานพลังงานแห่งชาติก็ได้จัดซื้อที่ดินในบริเวณนั้นเองเป็นบางส่วนด้วย แต่ก็ปรากฏว่าไม่อาจดำเนินการจัดซื้อเพื่อให้ได้กรรมสิทธิ์ที่ดินที่อยู่ในแนวเขตเนื้อที่ตามโครงการได้ครบจำนวน ๑,๘๐๐ ไร่ คงเหลือเนื้อที่ประมาณ ๓๑๓ ไร่ ที่ไม่อาจจัดซื้อได้เพราะเจ้าของที่ดินไม่ยอมขาย ซึ่งในพื้นที่บริเวณดังกล่าวนี้สำนักงานพลังงานแห่งชาติยังมีความจำเป็นที่จะต้องได้มาเพื่อประโยชน์ในการได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติอยู่ดังนั้น สำนักงานพลังงานแห่งชาติจึงจำเป็นต้อง

ดำเนินการเวนคืนที่ดินในบริเวณ ๓๑๓ ไร่ ที่เหลือนั้น เพื่อประโยชน์ในการได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติอันได้แก่แร่ลิทโมไนท์ต่อไป แต่หากต่อมาปรากฏว่าหลังจากที่ได้เวนคืนที่ดินดังกล่าวแล้ว สำนักงานพลังงานแห่งชาติยังไม่มีความพร้อมเพียงพอที่จะดำเนินการทำเหมืองลิทโมไนท์เอง สำนักงานพลังงานแห่งชาติจึงคาดว่าสำหรับที่ดินที่จะเวนคืนนั้นคงจะต้องนำไปให้เอกชนเข้าช่วงดำเนินการทำนองเดียวกับที่ได้ทำสัญญาให้บริษัทเหมืองบ้านปูฯ เข้าช่วงมาแล้ว จึงได้มีการหารือในปัญหาดังกล่าว

จากหนังสือหารือและข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๓) เห็นว่า ประเด็นที่จะต้องพิจารณามีว่า สำนักงานพลังงานแห่งชาติจะตราพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ในพื้นที่บริเวณท้องที่บ้านปูได้หรือไม่ และหากดำเนินการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์มาแล้ว เอกชนรายอื่นซึ่งมีกรรมสิทธิ์ที่ดินอยู่ในพื้นที่ที่จะเวนคืนจะนำมาเป็นข้อร้องเรียนหรือฟ้องร้องต่อรัฐบาลได้หรือไม่ว่า การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ในครั้งนี้จะมีผลทำให้บริษัทเหมืองบ้านปูฯ ได้รับประโยชน์จากการเวนคืน เนื่องจากทำให้บริษัทฯ สามารถขยายพื้นที่ทำเหมืองลิทโมไนท์ให้ครอบคลุมบริเวณตามข้อผูกพันในสัญญาได้ ในปัญหาดังกล่าวนี้นี้ เห็นว่า มาตรา ๒๑^๓ แห่งพระราชบัญญัติการพลังงานแห่งชาติ พ.ศ.๒๔๙๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการพลังงานแห่งชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๓๐ ประกอบกับมาตรา ๕^๔ แห่งพระราชบัญญัติการพลังงานแห่งชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๓๐ บัญญัติให้พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตบริเวณที่ดินที่คิดว่าจะเวนคืน ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการพลังงานแห่งชาติ พ.ศ.๒๔๙๖ ให้คงใช้บังคับได้ตามอายุของพระราชกฤษฎีกานั้น และการดำเนินการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เพื่อกิจการของการพลังงานแห่งชาติ ถ้ามิได้ตกลงไว้เป็นอย่างอื่น ให้ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งเมื่อพิจารณาบทบัญญัติมาตรา ๔^๕ และมาตรา ๕^๖ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ.๒๕๓๐ แล้ว จะเห็นได้

^๓ มาตรา ๒๑ เมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์เพื่อใช้ในการระบบการผลิตขยายระบบการผลิต หรือการจำหน่ายพลังงาน ถ้ามิได้ตกลงในเรื่องการโอนไว้เป็นอย่างอื่น ให้ดำเนินการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

^๔ มาตรา ๕ พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตบริเวณที่ดินที่คิดว่าจะเวนคืนซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการพลังงานแห่งชาติ พ.ศ.๒๔๙๖ ให้คงใช้บังคับได้ตามอายุของพระราชกฤษฎีกานั้น การเวนคืนและการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการพลังงานแห่งชาติ ที่ได้ปฏิบัติไปแล้วก่อนวันใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้ให้เป็นอันใช้ได้ แต่การดำเนินการต่อไปให้ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

^๕ มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“เวนคืน” หมายความว่า บังคับเวนคืนที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นตามเงื่อนไขแห่งพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

^๖ มาตรา ๕ เมื่อรัฐมีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์เพื่อกิจการใด ๆ อันจำเป็นเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภคหรือการอันจำเป็นในการป้องกันประเทศ หรือการได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ หรือเพื่อการผังเมือง หรือเพื่อการเกษตรพัฒนาการเกษตร หรือการอุตสาหกรรม หรือเพื่อการปฏิรูปที่ดิน หรือ

ว่า การดำเนินการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะกระทำได้ภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้

๑. รัฐบาลมีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์นั้น

๒. อสังหาริมทรัพย์ดังกล่าวนั้นต้องนำไปใช้ในกิจการที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕ ได้แก่ การอันเป็นสาธารณูปโภค หรือการอันจำเป็นในการป้องกันประเทศหรือการได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ หรือเพื่อการผังเมือง หรือเพื่อการพัฒนาการเกษตรหรือการอุตสาหกรรม หรือเพื่อการปฏิรูปที่ดิน หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น

๓. มิได้มีการตกลงกันในเรื่องการโอนไว้เป็นอย่างอื่น

สำหรับกรณีนี้ข้อเท็จจริงปรากฏว่าได้มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินบริเวณที่จะเวนคืนในท้องที่ตำบลลี่ และตำบลดงคำ อำเภอลี่ จังหวัดลำพูน พ.ศ.๒๕๒๗ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะกำหนดบริเวณที่ดินที่จะทำการสำรวจเพื่อการเวนคืนเนื้อที่ประมาณ ๕,๕๐๐ ไร่ สำหรับใช้ในการรักษาทรัพยากรแร่ลิกไนท์ไว้ใช้ประโยชน์ในด้านพลังงาน ซึ่งปรากฏว่าสำนักงานพลังงานแห่งชาติสามารถซื้อที่ดินในบริเวณดังกล่าวมาเป็นกรรมสิทธิ์ได้เป็นส่วนใหญ่แล้ว คงเหลือเนื้อที่เพียง ๓๑๓ ไร่ ที่สำนักงานพลังงานแห่งชาติยังมีความจำเป็นต้องได้มาแต่ไม่อาจตกลงซื้อได้ สำนักงานพลังงานแห่งชาติจึงต้องดำเนินการเวนคืนต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๓) เห็นว่า เมื่อปรากฏว่าสำนักงานพลังงานแห่งชาติมีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งที่ดินที่อยู่ในแนวเขตตามพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว เพื่อประโยชน์ในการได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ และเมื่อกรณีเข้าตามหลักเกณฑ์ ๓ ประการ ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ ตามที่กล่าวข้างต้นแล้ว สำนักงานพลังงานแห่งชาติก็สามารถดำเนินการเวนคืนที่ดินดังกล่าวได้โดยชอบด้วยกฎหมาย

ส่วนปัญหาที่ว่าตามสัญญาเช่าช่วงที่สำนักงานพลังงานแห่งชาติทำไว้กับบริษัทเหมืองบ้านป่า มีเงื่อนไขประการหนึ่งกำหนดให้บริษัทฯ ต้องจัดซื้อที่ดินเพิ่มอีก ๕๐๐ ไร่ แต่บริษัทฯ ไม่สามารถดำเนินการให้ครบตามเงื่อนไขดังกล่าวได้ คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติจึงเกรงจะเกิดปัญหาข้อร้องเรียนว่า การเวนคืนที่ดินในครั้งนี้ จะมีผลเป็นการเวนคืนที่ดินเพื่อทำให้บริษัทเหมืองบ้านป่า ได้รับประโยชน์ นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๓) เห็นว่า สัญญาเช่าช่วงดังกล่าวที่คู่กรณีจะต้องปฏิบัติตาม กับเจตนารมณ์ในการเวนคืนที่ดินในครั้งนี้ เป็นคนละประเด็นกัน กล่าวคือ การที่บริษัทเหมืองบ้านป่า มีข้อผูกพันที่จะต้องจัดซื้อที่ดินเพิ่มอีก ๕๐๐ ไร่ แต่ไม่สามารถปฏิบัติได้ ย่อมเป็นเรื่องที่สำนักงานพลังงาน

เพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น ถ้ามิได้ตกลงในเรื่องการโอนไว้เป็นอย่างอื่น ให้ดำเนินการเวนคืนตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

ในกรณีที่มิได้มีบทบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนไว้ในกฎหมายอื่นโดยเฉพาะแล้ว ถ้าจะต้องดำเนินการเวนคืนเพื่อกิจการตามกฎหมายดังกล่าว เมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นสมควรจะมีมติให้ดำเนินการเวนคืนตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้แทนก็ได้

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการเวนคืนตามวรรคหนึ่ง จะตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืนไว้ก่อนก็ได้

เลขานุการคณะกรรมการกฤษฎีกา

มกราคม ๒๕๓๑

“ มาตรา ๕๕ เมื่อมีข้อโต้แย้งเกิดขึ้นเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลใดตามกฎหมายแพ่งหรือบุคคลใดจะต้องใช้สิทธิทางศาล บุคคลนั้นชอบที่จะเสนอคดีของตนต่อศาลส่วนแบ่งที่มีเขตอำนาจได้ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายแพ่งและประมวลกฎหมายนี้.